

Dislalija - poremećaj izgovora, uzroci i vježbe

Dislalija (*dyslalia*) se očituje kao problem izgovora koji graniči s tepanjem. Razlikujemo fiziološke i funkcionalne uzroke ovog problema.

Moderna literatura za dislaliju koristi termin **artikulacijski poremećaj**, odnosno **poremećaj izgovora glasova**.

Što je dislalija i u kojoj se dobi pojavljuje?

Dislalija je poremećaj izgovora koji je javlja kod djece koja uglavnom nemaju poteškoća sa sluhom. Obično se **primjećuje kod djece u predvrćičkoj dobi ili u ranoj školskoj dobi**.

Manifestira se izobličenjem, zamjenom, poretkom ili potpunim izostavljanjem nekih glasova. Također je nazivaju i **bolest tepanja** jer riječi zvuče kao kod tepanja.

Dislalija se očituje u nekoliko oblika:

- **omisija** - nečujna realizacija glasa (česti slučaj kada se izostavlja slovo r),
- **supstitucija** - zamjena jednog glasa drugim (č izgovara kao c, š kao s itd),

- **distorzija** - pogrešan izgovor glasa (slova),
- **sigmatizam** - nemogućnost izgovora glasova S, Z, C, Š, Ž Č, Ć, DŽ, Đ.

Smatra se da oko 30% djece predškolske dobi ima artikulacijske poremećaje.

Dislalija i disleksija

Iako se u nekim literaturama dislalija stavlja pod fonološke poremećaj, vrlo je bitno povući razliku među njima.

Kod dislalije dijete nije u mogućnosti ili **pogrešno izvodi jedan ili nekoliko glasova** iz iste skupine.

S druge strane dijete s fonološkim poteškoćama, odnosno **s disleksijom**, može proizvesti glas, ali ga **ne zna pravilno smjestiti i koristiti**.

Predverbalna komunikacija

Istraživanja su pokazala da **već do treće godine djetetova života razvije se 70 - 80 % moždanih stanica**. Dijete u svojoj drugoj godini barata vokabularom od 300 riječi, ako vaše dijete nije počelo govoriti do treće godine možda ima govorno-jezični **poremećaj zvan alalija**.

Od prvog dana djetetova života postoji komunikacija između djeteta i svijeta. Taj period nazivamo razdobljem **predverbalne komunikacije i već se u njemu mogu očitati problemi** koje bi dijete jednog dana moglo imati u govoru.

Djeca od rođenja do osmog mjeseca imaju takozvana **spontana glasanja**. Ono uzdiše, kašlje, plače itd., dok usput nesvjesno pomiče glasovne organe.

U krikovima koje ispušta stavlja se akcent na samoglasnike. Ako je taj **krik glasan, bistar, čist on je simptom zdravog novorođenčeta**.

Ako je **krik prodoran ili tih**, te ako se manifestira **u kratkim naglim vriskovima** onda spada u djecu koja su **u rizičnoj skupini za razvoj poremećaja govora**.

Uzroci dislalije (poremećaja izgovora glasova)

Uzroci mogu biti **biološki** ili **socijalni**, iako se oni uglavnom isprepliću.

Biološki (organski) uzroci dislalije

Rezultat su promjena u govornim organima ili u njihovoj nerazvijenosti poput **nepravilnog zagriža, rasporeda zubiju, visokog i tvrdog nepca, rascjep usne ili nepca i slično**. Također mogu biti i razlog nedovoljne pokretljivosti i spretnosti govornih organa.

Socijalni uzroci dislalije

Nepravilan **pristup razvoju djeteta od strane roditelja i okoline**. Odnosno jedan od najčešćih razloga jest **tepanje**. Roditelji često djeci predugo tepaju kako bi se prilagodili njegovom govori. To koči razvoj ispravnog govora. Dijete uči govor slušajući

odrasle i kopirajući ga. Jednom krivo naučenu riječ vrlo je teško ispraviti.

S druge su strane **roditelji koji inzistiraju na potpuno ispravnom govoru** dok dijete još nije spremno za njega. Osim dislalije, previsoka zahtijevanja roditelja, mogu dovesti i do mucanja.

Naravno, ulogu ima i **zapuštenost djeteta**. Govor je socijalni fenomen i ako ga dijete nema s nekim vježbati i od koga će učiti teško će ga savladati.

Dijete može razviti dislaliju zbog takozvanog **odbijanja odrastanja**. Odnosno, ako je došlo do neke emocionalnog sukoba poput rastave roditelja ili novog djeteta u obitelji može uzrokovati da se dijete osjeća manje voljenim.

Tada on svojim infantilnim govorom (tepanjem) ukazuje roditeljima i okolici da je i ono još uvijek dijete i treba ljubav i pažnju.

Sprječavanje dislalije

Kako je dio smetnji uzrokovan anatomskim anomalijama, bitno je da od samog rođenja djetetu pružite uvjete za pravilnim razvojem.

- **Zdrava prehrana, tjelovježba i kretanje, boravak na svježem zraku.**
- **Dojenje** potiče pravilan razvoj mišića lica, kostiju nepca i jezika. Ako majka ne može dojiti, preporučuje se **kupnja bočice s dudom koja oponaša strukturu i oblik dojke.**
- **Higijena zuba** – uzrok nepravilnosti vilice i zuba povezan je s lošom ishranom i nedovoljnom higijenom
- **Govorna gimnastika** – igranje igara za razvoj organa govora
- **Pravilan i melodičan govor** – spontano obraćanje govorom usmjerenim na dijete, izbjegavati namjerno tepanje ili prekruto držanje pravila

Dislalija i škola

Upisom u I. razred počinje formalno obrazovanje svakog djeteta. Pri upisu u školu **dijete prolazi postupak pregleda od strane stručnog povjerenstva.** Ako se za vrijeme pregleda zaključi da dijete još uvijek nije steklo kompetencije za upis, **može se zatražiti odgoda upisa od jedne godine.** Te se isti postupak prolazi i iduće godine.

Ako je povjerenstvo odlučilo upisati dijete u školu ono može pokrenuti **postupak za utvrđivanje primjerenog oblika školovanja i pomoći.** Djeca s dislalijom pripadaju skupini poremećaja govorno-glasovne komunikacije i specifičnih teškoća učenja.

Djeca s dislalijom, ako stručno povjerenstvo zaključi da je potrebno, **školovat će se prema redovnom nastavnom programu s individualiziranim postupcima.** Takav program podrazumijeva izradu pojedinačnih nastavnih programa oblikovanih za dijete.

Odnosno, **dijete sluša isti nastavni sadržaj kao i ostala djeca u razredu, ali uz promijenjene metode rada.** Metode rada prilagođavaju se djetetu u suradnji s logopedom i mogu biti podložne promjenama ovisno o djetetovom napretku.

Primjeri individualiziranih postupaka:

- Izbjegavanje ispitivanja usmenim putem.
- Ispitivanje pravovremeno najaviti roditeljima.
- Ne zahtijevati čitanje naglas pred razredom.
- Izbjegavati vremenski ograničeno čitanje.
- Ne prozivati učenika ako se sam nije javio.

Dislaliya - vježbe

Najjednostavniji način **vježbi za dislaliju jest kroz igru**. Donosimo nekoliko jednostavnih igrica koje možete raditi s vašim djetetom.

Uzmite u obzir da je u svemu ključ prevencija i da, ako vaše dijete ne pokazuje napredak, **najbolje se obratiti logopedu** za stručnu pomoć i savjet.

Kada je prisutna dislalija kod odraslih, također je dobro javiti se logopedu.

Uhvati glas

Recite djetetu da treba uhvatiti (pljesnuti rukama) kada čuje riječ koja u sebi ima zadani glas. Izgovarate pojedine riječi, a ako riječ nema zadanog glasa dijete ne plješće.

Imenuj sličice

Pokazujte djetetu sličice koje imaju u sebi isti glas (slika, stol, svijeća...) i recite djetetu da pogode koji je glas zajednički u svim riječima. Kada ono točno odgovori zatražite da sam imenuje sličice.

Osvijestite da s djetetom možete učiti izgovor na najrazličitijim mjestima. Evo nekoliko primjera:

- Učite namirnice u dućanu, pošaljite dijete u dućan po namirnice i kada dođe kući neka zatvorenih očiju vadi iz vrećice namirnice i pogađa što je kupio.
- Ispravljajte krivi izgovor riječi i inzistirajte na njemu.
- Koristite albume s fotografijama – opisujte što sve vidite na slikama i koristite je u drugim situacijama.
- Čitajte djeci priče i tražite ih da vam prepričaju sadržaj.